

S a k c i n s k i in poslanec S p i n č i ć, v imenu „Slovansko-krščanske narodne zveze“ njen načelnik, poslanec gosp. P o v š e, v imenu učiteljstva g. Eng. G a n g l, v imenu družbe sv. Mohora njen tajnik g. R o z m a n. Oduševljenje je bilo velikansko.

Po banketu je bila telovadba „Celjskega Sokola“ na drogu, ter se občinstvo ni moglo načuditi veliki izvežbanosti vrlih telovadcev.

Izlet na Slomškov rojstni dom ni mogel biti zaradi deževja in slabe poti tako velikanski, kakor bi bilo sicer pričakovati.

Prvi je govoril na pragu Slomškove rojstne hiše g. K a č iz Žalca, ki je med drugim posebno lepo razvijal, kaj pomeni Slomšek za slovenskega kmeta. Večina daljnjih gostov se je na to podala k večernim vlakom na kolodvor, dočim jih je mnogo še ostalo pri igri in petju v nepozabnih Ponikvah.

Vsa slavnost je imela strogo n a r o d n o lice. Tudi učiteljstvo, ki je bilo zastopano po mnogih svojih članih, ima obilo zaslug, da se je Slomškova stoletnica izvršila tako veličastno. Klerikalstvo ni prišlo nikjer niti najmanje do veljave. Celo mariborško škofijstvo, za katero ima Slomšek nevenljivih zaslug, ni poslalo k slavnosti svojega zastopnika, med tem ko ga je poslal veliki biskup J. J. S t r o s s m a y e r. Da, klerikalstvo se je izgubilo ob splošnem čistem narodnem oduševljenju, kakor se izgubi gasneča dušica v veliki solnčni luči.

D o p i s i.

Kranjsko.

Iz kočevskega okraja. (Šolski prijatelj.) Stari trg pri Poljanah se je letos povzpел do izdaja letnega šolskega poročila. Ni ti treba mnogo ugibati, kaj bi moralo temu povod biti, zakaj takoj prvi spis, ki govori o 25-letnem delovanju župnika Petra Režka, ti izda, da je hotela starotrška šola s tem postaviti zaslužnemu možu skromen spomenik. Šolska mladina ga je ob sklepu šolskega leta dne 14. mal. srpana t. l. v navzočnosti udov krajnega šolskega sveta, g. župana in drugih tudi slovesno pozdravila med drugim s posebnim slavnostnim pozdravom, ki ga je nalašč za to priliko zložil g. Eng. G a n g l.

Č. g. Peter Režek deluje namreč letos ravno 25. leto v Starem trgu ob Kolpi ne le kot župnik, ampak ves čas kot predsednik krajnega šolskega sveta in krajni šolski nadzornik.

Ta gospod je v prvi vrsti vzoren delavec v vinogradu Gospodovem. Prost vseh političnih strasti, dasi sicer vrl slovenski rodoljub, umno in mirno pase svoje številne ovčice ter skrbi za povzdigo hiše božje. Sicer pa je velik prijatelj učiteljstva in šole. Kolikor je bilo tu za njegove dobe učiteljev, ve vsak o njem le hvalo in slavo, zakaj bil jim je vsekdar odkritosrčen prijatelj, kateri jih je vselej po svoji moči in rad podpiral. Med njim in učiteljstvom, oziroma voditelji ni bilo nikoli navskrižnosti. Sovražnosti drugih proti šoli in učiteljstvu pa so ga vselej v srce bolele in jih je izkušal zabraniti ali vsaj ublažiti in omejiti. — Razvoju šole ni nikoli stavil zaprek, marveč ga je le pospeševal; to med drugim jasno priča razširjenje šole v dvorazrednico in potrebno prezidanje in zvišanje šolskega posloplja l. 1889. Šolsko mladino je ob vsakoletnem nadzorovanju, koncem šolskega leta in

o drugih prilikah z besedo in darili ljubeznivo vzpodbujal k vztrajnemu učenju, pridnosti in lepemu vedenju. Starše pa je po potrebi tudi ostro prijemal, največkrat zaradi pošiljanja otrok v šolo. S tem je dosegel dokaj reden šolski obisk, kar je za šolo vsekakor neprecenljive vrednosti. Njegova izredna točnost in vestnost v uradnih opravilih pa mu je tudi navzgor pridobila posebno spoštovanje.

Z eno besedo: on je načelnik krajnemu šol. svetu in krajni šolski nadzornik, kakršnih si je le želeli. Bog nam ga ohrani še mnogo let!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz krškega okraja. (Pedagoško društvo). Zapisnik občnega zbora „Pedagoškega društva“ v Krškem dne 27. rožnika 1900. Navzočih je bilo 41 društvenikov.

Predsednik, ravnatelj Ivan L a p a j n e, otvori zborovanje ter pozdravi navzoče. Tajnik, nadučitelj Ivan R u p n i k, poroča o društvenem delovanju v minulem letu.

Društvo je imelo 3. vel. travna 1900 svoje pomladno zborovanje v Sent Jerneju. Zbog slabega vremena je bila vdeležba slaba, a vendar se nas je zbralo 15 društvenikov.

Zborovanje se je vršilo po že znanem vzporedu.

Na predlog tajnika Ivana Rupnika je zbor izvolil prvega predsednika in ustanovitelja „Pedagoškega društva“, g. Franceta G a b r š k a, sedaj nadučitelja v Ljubljani, v priznanje njegovih zaslug za naše društvo častnim članom „Pedagoškega društva“, kar se mu je brzojavnim potom precej naznanilo. Diplomo pa mu je izročil bivši predsednik g. Jožef B e z l a j. Tajnik prečita zahvalno pismo g. Gabrška.

Blagajnik Florijan R o z m a n predloži društveni račun, kateri kaže 337 K 95 h dohodkov in 222 K 40 h stroškov, tedaj 115 K 55 h prebitka. Preglednikom računa se izvolita per acclamationem g. nadučitelja S a j e in L u n d e r, katera račun takoj pregledata in odobrita.

Naše društvo ima voliti 10 delegatov. Predsednik povpraša, ako se kateri navzočih društvenikov oglasi prostovoljno.

Oglase se kot delegatje: gdč. Avgusta Kolnik, Fani Lunder in Pavla Rus in gospodje Franc Lunder, Ivan Lapajne, Jožef Cizelj, Karel Humek, Florijan Rozman in Ivan Rupnik. — Predsednik opozori, da se obhaja dne 5. vel. srpana na Ponikvi slavnost stoletnice Antona M. Slomška ter vabi društvenike, da se je v obilnem številu vdeleže. Tudi nadučitelj Lunder priporoča obilo vdeležbo.

„Zavezi“ naj se mesto letnega doneska pošlje kakor običajno primerno število knjig.

V odbor so bili enoglasno izvoljeni dosedanji gospodje, in sicer:

Ivan Lapajne, dr. Tomaž Romih, nadzornik Šest, Ivan Rupnik, Florijan Rozman, Jernej Ravnikar in mesto v Ljubljano odšlelega Jožefa Bezlaja njegov namestnik Jožef Cizelj.

Predlogi: Nadučitelj G e b a u e r nasvetuje, da bi društvo skrbelo tudi za nagrobne spomenike mrtvim tovarišem, a to ne iz društvene blagajnice, marveč s pobiranjem posebnih prispevkov.

Nadzornik g. Andrej Š e s t priporoča, da bi društveniki zložili nekoliko za nagrobni spomenik umrlega tovariša Kaligerja. Gdč. Kolnik je pobrala od navzočih prispevke v ta namen ter nabrala 28 K, kateri znesek je izročila blagajniku Rozmanu. Ker pa to za spominek nikakor ne zadostuje in tudi niso bili vsi društveniki navzoči, se sklene nadaljnje pobiranje prostovoljnih prispevkov potem šol. obdvest, da bo potem mogoče morda postaviti spominka obema umrlima tovarišema Karlu Kaligerju in Jožefu Osani.

Gospod Lunder predlaga, da se obrne „Pedagoško društvo“ do društva „Samopomoč“ s prošnjo, da bi isto

sprejemalo še nove ude, ako ti vsem terjatvam zadoste, t. j. če vplačajo vse vsote, kolikor so jih dosedanji društveniki vplačati mogli. Predsednik Lapajne pojasni, da je to zelo drago društvo, katero se po njegovem mnenju ne bode moglo vzdrževati.*)

Nato se predsednik zahvali navzočim, želi društvu dobrih uspehov tudi v bodoče in zaključi zborovanje.

Ivan Rupnik,
tajnik.

Štajersko.

Smarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 2. kimavca ob 11. dopoldne v Smarju. Na dnevnem redu je:

1. Poročilo o zborovanju „Zaveze“,
2. razgovor o predlogu „Učit. društva za graško okolico“ o organizaciji štajerskih učiteljev in
3. slučajnosti.

K obilni vdeležbi vabi uljudno *Strmšček.*

Književnost in umetnost.

Iz knjige življenja. Kakor smo že naznanili v svojem listu, izda v kratkem g. nadučitelj Jos. Kostanjevec, izborni novelist ter vestni in požrtvovalni sotrudnik naših listov, svoje povesti in novele v knjigi, ki bo imela gorjenji naslov. Dolžnost zavednega učiteljstva je, da podpira svojega tovariša pri tem podjetju, da mu da s tem pogum in veselje za nadaljnje književno delovanje. G. Kostanjevec je razposlal med učiteljstvo nabiralne pole za naročnike. Naši tovariši in tovarišice naj si prizadevajo, da nabere v najkrajšem času med seboj, pa tudi med slovenskim razumništvom sploh čim več naročnikov na Kostanjevevo knjigo, katero bo slovenski svet izvestno sprejel z veseljem ter se naslajal ob prelepih proizvodih Kostanjeveve muze. Posamezniki se lahko oglase za knjigo, ki jo bo plačati po prejemu, kar naravnost pri g. Jos. Kostanjevcu, nadučitelju v Litiji.

Verlagskatalog des k. k. Schulbücherverlages obsega naslove tistih knjig, ki so odobrene za uporabo v avstrijskih ljudskih in srednjih šolah.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: J. Lapajne, učitelj v Cerkljah, 90 K 34 h kot čisti dohodek vrtno veselice, ki so jo priredili naši prijatelji dne 5. t. m. v Cerkljah; Jos. Kostanjevec, nadučitelj v Litiji, 42 K 30 h, ki so jih darovali kolegi in prijatelji pokojnega nadučitelja Iv. Bartla namesto venca na grob; Amalija Tomc, učiteljica, 1 K.

Poziv. Tovarišem, ki so maturirali na učiteljskišči v Ljubljani 1870. leta. Ali bi ne bilo umestno, da se po 30 letnem delovanju še enkrat zberemo — kolikor nas še živi? — 25 letnice svojega službovanja nismo obhajali, pa obhajajmo 30 letnico! Kdor je za to, naj blagovoli naznaniti in naj predlaga kdaj, kje in kako?

S pozdravom V. Jarc, nadučitelj v Braslovčah.

II. katoliški shod, ki se bo začel 10. kimavca v Ljubljani, bo razpravljal tudi — o šolstvu. Govorili bodo torej o šolstvu ljudje, ki nimajo o njem niti pojma. Da bodo temeljito in prav po stari navadi zabavljali tudi brez nas, o tem smo prepričani in na to smo pripravljani, ali — to poudarjamo — brez strahu! Dandanes si domišlja vsak, ki nima drugega posla, da ima pravico in dolžnost govoriti o šolstvu in metati kamenje na nas in na naše napredno učiteljstvo. Tako ukazuje nauk o krščanski ljubezni!

Razglas. Vsled sklepa c. kr. mestnega šolskega sveta v Ljubljani z dne 14. mal. srpana 1900, št. 496 se ima v prihodnje šolsko leto na I. in II. mestni obrtni

pripravljalnici pričeti s 16. kimavcem in prenehati z 31. vel. travnom.

Pouk se ima v prihodnje vršiti ob nedeljah od 9.—12. ure dopoldne, ob torkih od 7.—9. ure zvečer in ob petkih od 7.—8. ure zvečer.

Na obrtni nadaljevalni šoli, spojeni s c. kr. realko v Ljubljani, se ima pa vsled sklepa šolskega odbora obrtne nadaljevalne šole z dne 22. rožnika 1900 v prihodnje večerni pouk ob delavnikih pričeti ob 7. uri zvečer, dočim ostaneta nedeljski dopoldanski pouk in šolska doba neizpremenjena.

To se daje vsem obrtnim gospodarjem in vajencem tem potom na znanje.

V Ljubljani, dne 25. mal. srpana 1900.

C. kr. mestni šolski svet.

Ivan Hribar,
predsednik.

Na Francoskem imajo več prostih kot šolskih dni. Vsak otrok ima 64 dni velikih počitnic, o Vseh svetih ima 3 dni, o Božiču 10 dni, o pustu in pepelnici 2 dneva, o Veliki noči 15 dni, o Beli nedelji 3 dni, nedelj je 52 in četrtkov tudi 52. Če prištejemo še posebne praznike, smrtne in spominske dneve znamenitih mož, ki jih je po številu 12, vidimo, da imajo francoski otroci 216 prostih in 149 šolskih dni.

Španski učitelji. Usoda španskih učiteljev je nad vse žalostna. Ljudstvo ima sicer denar za boje z biki, a pusti, da mu strada učiteljstvo, ki ima že tako silno slabe plače, pa mu še teh ne izplačujejo. Sedaj n. pr. dolguje dežela, oziroma različne občine učiteljem nič manj nego 10 milijonov peset. Kakor znano, je Španija klerikalna država.

Solstvo v Italiji. Italijanski zbornici je predložil prof. Fabiani z 10.000 podpisi učiteljev opremljeno peticijo, ki zahteva izboljšanje stanja italijanskega učiteljstva. Tej peticiji povzamemo, da je bilo 11.289 šol slabo nastanjenih (meno che mediocri.) V mnogih krajih ne poznajo šolskih klopi, a kjer so, tam so slabe, stare in razpadle. 13.479 šol je slabo, 20.403 srednje in 16.129 dobro opravljenih. Učila so slaba v 16.679, srednja v 19.679, dobra v 15.790 šolah. V nekaterih krajih so občine največje sovražnice šol, ker mislijo ljudje, da so uborne učiteljske plače vzrok velikim davkom. Šolski zakon je nepopolen, šolski obisk nepravilen: pozimi so šole prenapolnjene, poleti so prazne. Po mnogih krajih je obligatorični pouk prazna beseda. — Pač srečna Italija, ki ima tako šolstvo!

Učiteljske izpremembe na Štajerskem. Učitelj-voditelj v Črešnjevcih pri Vojniku je postal g. Ivan Adamič, učitelj v St. Jerneju nad Muto. Učiteljem na nemški šoli v Brežicah je imenovan g. J. Deutchman, nadučitelj privatne nemške šole v Gorici. Medsebojna menjava se je dovolila učiteljicama Melaniji Premschak na nemški šoli v Vojniku in Pavli Cidrich v Laškem. Izstop iz službe se je dovolil stalni učiteljici pri Sv. Križu pri Slatini gdč. Mar. Gerbeis. Začasnim učiteljicam pri Sv. Jurju ob Taboru je imenovana gdč. Karolina Zmerzlikar.

Izjava. Ker je podpisano županstvo izdalo za g. Perko Ivana, učitelja v Zagradcu pri Žužemberku, zelo žaljivo vlogo na c. kr. okr. sodišče v Žužemberku in na vis. c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani o priliki napada in teške telesne poškodbe na njegovo osebo z dne 21. mal. travna t. l., obžaluje podpisano županstvo ta čin, kajti imenovani je v občini sploh čislán in spoštovan. Krive priče*) so županstvo zapeljale.

Županstvo občine Zagradec, dne 21. mal. srpana 1900.

Papež.

Zahvala. Za nagrobni spominek leta 1897 v Semiču umrle def. učiteljice gdč. Irme Sigon so darovali: gdč. Franciška Jankovič, učiteljica v Zagorju, 2 K, gdč. Pavla Pibrouz iz Trbovelj nabrala 7 K, gdč. Ana Moos, učiteljica v Šmartnem pri Litiji, nabrala pri svojih kolegijah 12 K 60 h, č. g. Valentin Marčič, katehet v Semiču 2 K, č. g. Andrej Lavrič, katehet v Semiču 2 K

*) Radi bi vedeli, zakaj neki ne?!

Uredn.

*) Klerikalne.

Uredn.